

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọmbà Mètàdínlógójì

Sí sí Ìtumò Òwè Wúndiá Mèwàá: Ìrìnàjò Jìnkìjìnkí Kan Nípasè Ìtàn Àwọn Adventist

Jeff Pippenger

2024-02-20

Òwè àpẹ̀júwè àwọn wúndiá mèwàá n sàfihàn irírì àwọn èniyàn Adventist.

“Òwè àwọn wúndiá mèwàá inú Mátìù 25 pẹ̀lú n sàfihàn irírì àwọn èniyàn Adventist.” *The Great Controversy*, 393.

Àwọn Adventist Millerite mú àkàwé nàà sẹ̀ dé oríṣíríṣi lẹ̀tà rẹ̀ gan-an.

“Òpò igbà ni a máa n tọ̀ka mí sí àlàyé àkàwé àwọn wúndiá mèwàá, m̀arùn-ún nínú wọn jẹ̀ ọ̀lọ̀gbọ̀n, m̀arùn-ún sì jẹ̀ aṣiwèrè. Àlàyé àkàwé yìí ti sẹ̀, yòò sì sẹ̀ ní pátápátá gégé bí a ti kọ́ ó, nítorí pé ó ní ilò àkànṣe fún àkókò yìí, àti pé, bí ihìnre àngẹ̀lì kẹ̀ta, ó ti sẹ̀, yòò sì máa jẹ̀ òtítọ́ fún àkókò isinsin yìí tí tí di òpin àkókò.” *Review and Herald*, August 19, 1890.

Ìtàn isisẹ̀ angẹ̀lì àkókò dúró gégé bí àpẹ̀rẹ̀ isisẹ̀ angẹ̀lì kẹ̀ta, àti pé ifojúsùn ikeyìn owe nàà ni bóyá àwọn wúndiá nàà ní òróró nàà, èyí tí í sẹ̀ iránṣẹ̀ ọ̀jò àtẹ̀yinwá.

“Àgbáyé kan wà tí ó dùbúlẹ̀ nínú iwà búburú, nínú ẹ̀tàn, àti nínú ìtànje, nínú ọ̀jiji ikú gan-an,—ó sùn, ó sùn. Ta ni nínú irora ọ̀kàn láti jí wọn? Ohùn wo ni ó lè dé ọ̀dọ̀ wọn? A gbé ọ̀kàn mi lọ sí ọ̀jọ̀ iwájú nígbà tí a ó fi àmì nàà hàn pé, ‘Wò ó, Ọ̀kọ-iyawó n bọ; ẹ̀ jade lọ pàdé Rẹ̀.’ Sùgbọ̀n àwọn kan yòò ti pé láti rí òróró tí wọn yòò fi tún àtùpà wọn kún, àti pé nígbà tí ó ti pé jù, wọn yòò rí i pé iwà, èyí tí òróró nàà n sojú fún, kì í sẹ̀ ohun tí a lè fi ránṣẹ̀ láti ọ̀dọ̀ èniyàn kan sí òmíràn. Òróró nàà ni òdodo Kristi. Ó n sojú fún iwà, àti pé iwà kì í sẹ̀ ohun tí a lè fi ránṣẹ̀. Kò sí èniyàn kankan tí ó lè rí i dájú fún ẹ̀lòmíràn. Olúkúlùkù gbòdò ní fún ara rẹ̀ iwà tí a ti wé mọ́ kúrò nínú gbogbo àbàwọn ẹ̀ṣẹ̀.” *Bible Echo*, May 4, 1896.

“Òróró” nínú àpẹ̀júwè nàà n sojú “iwà,” ó sì tún n sojú “òdodo Kristi.” Iwà tí a yà sí mímọ̀ ni a kàn n mú jade láti ọ̀dọ̀ àwọn tí wọn jẹ̀ Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn.

Sọ wọn di mímọ̀ nípasè òtítọ́ rẹ̀: ọ̀rọ̀ rẹ̀ ni òtítọ́. *John 17:17*.

“òróró” nàà pẹ̀lú ni àwọn iránṣẹ̀ Ọ̀lórùn.

“A n bu Ọ̀lórùn ní àbùkù nígbà tí a kò bá gba àwọn ifòròránṣẹ̀ tí ó rán sí wa. Nípa bẹ̀ẹ̀ a kọ́ òróró wúrà tí yòò dà sínú ọ̀kàn wa kì a lè fi í pín fún àwọn tí ó wà nínú òkùnkùn.” *Review and Herald*, July 20, 1897.

“Epo” nàà ni àwọn iránṣẹ̀ Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórùn tí n gbé wíwà mímọ̀ sílẹ̀ ti òdodo Kristi wá. Nínú òwè àwọn wúndiá mèwàá, èyí tí ó tún jẹ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Habakkuk orí kejì, ihìn Ẹ̀kún Àárín Ọ̀gànjọ̀, èyí tí í sẹ̀ ihìn òdodo Kristi, gégé bí a ti sojú rẹ̀ nínú ihìn Jones àti Waggoner nínú isọ̀tẹ̀ ọ̀dún 1888.

“Nínú àánú ñlá Rẹ̀, Olúwa rán iránṣẹ̀ ihinrere kan tí ó ẹyebíye jùlọ sí àwọn èniyàn Rẹ̀ nípasẹ̀ Àwọn Alágbà Waggoner àti Jones. Iránṣẹ̀ yìí ni láti mú kí a fi Olùgbàlà tí a gbé sókè hàn kedere sí ayé, Èbọ̀ fún ẹ̀ṣẹ̀ gbogbo ayé. Ó gbé idáláre kalẹ̀ nípasẹ̀ igbàgbọ̀ nínú Èni tí ó dúró nípò àtilẹ̀yìn; ó pe àwọn èniyàn láti gba òdodo Kristi, èyí tí a fihàn nínú igbọ̀ràn sí gbogbo àwọn òfin Olórùn. Ọ̀pọ̀lopọ̀ ti padánù iríran Jesu. Wọn nílò kí a tọ̀ ojú wọn sí Èni àtòrunwá Rẹ̀, sí àwọn ànfààní Rẹ̀, àti sí ifẹ̀ Rẹ̀ tí kò yí padà sí idílẹ̀ èniyàn. Gbogbo agbára ni a ti fi lé ọ̀wọ̀ Rẹ̀ lówó, kí Ó lè pín àwọn èbùn ọ̀lórọ̀ fún èniyàn, ní fífi èbùn aláilẹ̀gbẹ̀ tí òdodo Tirẹ̀ fún aṣojú èniyàn aláirànlowó. Èyí ni iránṣẹ̀ tí Olórùn pa láṣe pé kí a fi fún ayé. Ọ̀un ni iránṣẹ̀ àngẹ̀li kẹta, èyí tí a gbọ̀dọ̀ kéde pẹ̀lú ohùn rara, tí yòò sì bá a lọ̀ pẹ̀lú itújáde Èmí Rẹ̀ ní iwọn púpọ̀.”

Testimonies to Ministers, 91.

Ìrántí nàà ni irántí òjò ikeyìn.

“Òjò àkókò ikeyìn yòò rò sórí àwọn èniyàn Olórùn. Àngẹ̀li alágbára kan yòò sọkalẹ̀ láti ọ̀run wá, gbogbo ayé yòò sì tanmólẹ̀ pẹ̀lú ọ̀go rẹ̀.” Review and Herald, April 21, 1891.

Nígbà tí àngẹ̀li alágbára nàà sọkalẹ̀ ní September 11, 2001, òjò àipéré bẹ̀rẹ̀ sí í rò díèdìé, àti itàn àwọn Millerite gégé bí a ti sàpeṣe rẹ̀ nínú òwe àwọn wúndiá mewaá àti Habakkuk orí kejì bẹ̀rẹ̀ sí í tún ara rẹ̀ ṣe. Nígbà nàà ni àwọn èniyàn Olórùn ti ojò ikeyìn jẹ̀ iwé tí ó wá ní ọ̀wọ̀ àngẹ̀li nàà, àti nípa síṣe bẹ̀, a dari wọn padà sí àwọn ọ̀nà àtíjọ̀ Jeremáyà, bẹ̀ ni wọn sì di àwọn olùṣọ̀nà tí yòò máa fi ipè ikilò fún ní ikilò. Ikilò ipè nàà ni iránṣẹ̀ Laodicea tí Isaiah sàpeṣe gégé bí igbe ñlá.

Kígbe sókè, má ṣe dáwọ̀, gbé ohùn rẹ̀ sókè bí ipè, kí o sì fi irékojá wọn hàn fún àwọn èniyàn mi, àti fún ilé Jákòbù ẹ̀ṣẹ̀ wọn. Isaiah 58:1.

Ìṣíkiri itúnṣe ti àngẹ̀li kiíni àti ti kẹta bẹ̀rẹ̀ ní “àkókò ọ̀pin.” Ní àkókò nàà ni “imúgbòòrò imò” wà, èyí tí yòò dán iran tí n bẹ̀ láàyè nígbà nàà wò, sùgbón kí í ṣe títi di léyìn tí a bá ti tẹ̀ imò nàà jáde gégé bí iránṣẹ̀ tí a ti sètò lónà òfin. Léyìn nàà, “a fi agbára fún” iránṣẹ̀ tí a ti sètò nàà, àmi ifimólára agbára nàà sì ni isòdálẹ̀ àngẹ̀li kan. Isòdálẹ̀ àngẹ̀li nàà ní fi ijiròrò Hábakúkù hàn, àwọn ẹ̀ka méjì sì bẹ̀rẹ̀ sí í mọ̀ iránṣẹ̀ kan gégé bí èyí tí ó jẹ̀ iránṣẹ̀ tòótó tabí èké ti òjò àkópèyà. Nígbà nàà ni àwọn olóòtító di àwọn olùṣọ̀ Olórùn tí wọn sì bẹ̀rẹ̀ sí í fọ̀n ipè ikilò.

Ihinrere ipè agogo tòótó dá lóri imólẹ̀ tí a ṣojú rẹ̀ lóri àwo méjì Hábakúkù. Ọ̀un ni ikilò sí Laodicea, àti ikilò tí n fi ẹ̀ṣẹ̀ àwọn èniyàn Olórùn hàn gbangba. Ariyànjiyàn nàà n pọ̀ sí i títi dé ibànújẹ̀ àkókò, nígbà nàà ni ẹ̀ka kan di “àpéjọ̀ àwọn ẹ̀lẹ̀gàn,” a sì pe àwọn olùṣọ̀ tòótó láti padà sí itara fún ihinrere nàà tí wọn ti fihàn tẹ̀lẹ̀ kí ibànújẹ̀ nàà tó dé. Bí àwọn olùṣọ̀ nàà ṣe padà, wọn mọ̀ pé wọn wá nínú “àkókò idúró,” àti pé ihinrere tí ó dà bí ẹ̀ni pé ó kùnà, ní ti gidí yòò ṣe, sùgbón gégé bí ètò Olórùn. A gbé ihinrere nàà kalẹ̀ ní àkókò kúkúru kan (sùgbón síbẹ̀síbẹ̀ àkókò kan), àti nígbà tí ihinrere nàà dé a ṣojú rẹ̀ gégé bí ihinrere “Igbe Áarín Ọ̀ru,” èyí tí kí í ṣe nńkan mii bí kò ṣe itẹ̀síwájú agbára ihinrere tí ó bẹ̀rẹ̀ sí í gba agbára nígbà tí àngẹ̀li nàà sọkalẹ̀.

Nígbà tí iránṣẹ̀ nàà dé, iyapa láàárín àwọn tí wọn ti gba ipò àwọn olùṣọ̀ nígbà isilẹ̀ àngẹ̀li nàà, àti àwọn tí wọn kọ̀ láti gba á, ṣe ní kíkún. Iyapa nàà ni ó n tọ̀ka sí àkókò tí a fi èdidi nàà lé orí egbèrún mērínlélógórin [ogorùn-ún kan àti egbèrún mērínlélógójì], ṣáájú itújáde òjò ikeyìn láìsí “iwọn” tí a fi lé e lóri òjò ikeyìn nàà tí ó bẹ̀rẹ̀ nígbà tí àngẹ̀li nàà sọ kalẹ̀.

Ìtàn àwọn Millerites jẹ àpẹjúwe ti òjò àkókò ikeyin ní àkókò dídì àwọn egbèrún kan, irinwó lé ní mérénlélógójì. Nínú itàn nàà, ijàmbá ọ̀rọ̀ Hábákúkù dá lóri iránṣẹ̀ ọ̀jò àkókò ikeyin tòótó kan àti èké kan. Pọ̀lù fi idánimò egbé kan hàn gégé bí àwọn tí wọn ní ifẹ̀ sí ọ̀tító, àti egbé kejì gégé bí àwọn tí wọn gba itanranṣẹ̀ alágbára, nítorí pé wọn kò ní ifẹ̀ sí ọ̀tító, àti nítorí pé wọn ti gba “irọ̀” gbọ̀.

Ìṣisẹ̀dá àwọn ọ̀mọ̀lẹ̀yìn Miller sàpẹ̀rẹ̀ idàgbàsókè ọ̀tító tí n pò sí i nínú imò àti agbára láti “àkókò ọ̀pin,” tí tí lọ̀ dé itújáde Èmí Mímọ̀ ní “Ìkígbe Àárín Ọ̀ru”. Ìṣisẹ̀dá àwọn ọ̀mọ̀lẹ̀yìn Miller dá àwọn àmì ọ̀nà pátó kan mò tí wọn ní àfiwéra pẹ̀lú ara wọn, bí “àkókò ọ̀pin,” “ṣisẹ̀dásilẹ̀” ihinrere nàà tí “ìlọ̀sìwájú imò” sàpẹ̀rẹ̀, “fífúnni ní agbára” sí ihinrere nàà tí dídè àngẹ̀li kan sòkalẹ̀ fi àmì sí, “ìdààmú àkókò” tí n mú àkàwé àwọn wúndiá mewaá wolé, itújáde Èmí Mímọ̀ tí a sàpẹ̀rẹ̀ gégé bí “Ìkígbe Àárín Ọ̀ru”, lẹ̀yìn nàà sì ni “ìdààmú kejì” ikeyin, níbi tí a ti “ti” ilẹ̀kùn ìṣàkóso igbà kan, tí a sì “ṣì” ilẹ̀kùn ìṣàkóso igbà míràn.

“Ọ̀lórùn ti fi àwọn ihin iṣẹ̀ Ifihan 14 sí ipò wọn nínú ilà àṣotẹ̀lẹ̀, iṣẹ̀ wọn kì yòò sí dájú dúró tí tí di iparí itàn ayé yìí. Ihin iṣẹ̀ àngẹ̀li kìn-in-ní àti kejì sù jẹ̀ ọ̀tító fún àkókò yìí, wọn sì gbọ̀dọ̀ máa bá èyí tí ó tẹ̀lẹ̀ lọ̀ ní iwọn kan nàà. Àngẹ̀li kẹ̀ta n kẹ̀de ikilọ̀ rẹ̀ pẹ̀lú ohùn òlọ̀. ‘Lẹ̀yìn nṣkan wònyí,’ ni Johanu so, ‘mo rí àngẹ̀li miiran sò kalẹ̀ láti ọ̀run, ẹ̀ni tí ó ní agbára òlọ̀, a sì fi ọ̀go rẹ̀ tan ayé nàà mọ̀lẹ̀.’ Nínú itanmọ̀lẹ̀ yìí, imọ̀lẹ̀ gbogbo àwọn ihin iṣẹ̀ mètẹ̀tẹ̀ta nàà ni a so pọ̀.” The 1888 Materials, 804.

Ìṣíkiri àwọn Millerite, tí ó n ṣe àpẹ̀rẹ̀ àwọn ìṣíkiri ọ̀górùn-ún méjìdínlógójì àti egbèrún mérénlélógójì, ni a so pọ̀ mọ̀ àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ ọ̀dún egbèrún méjì ọ̀dúnrun àti ọ̀dún egbèrún méjì ọ̀górùn-ún mārùnlélógún àti ogún nínú Dániẹ̀li orí kejọ̀, ẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀tálá àti kẹ̀rinlá. “Àkókò ọ̀pin,” dé ní iparí “àkókò méje” ibínú Ọ̀lórùn sí ijọ̀ba àríwá Ísírẹ̀li. Ìṣètò ní ilàna ifiranṣẹ̀ Miller ní ọ̀dún 1831, dé lẹ̀yìn ọ̀dún igbà [200] àti ogún [20] lẹ̀yìn itẹ̀jádẹ̀ Bibẹ̀li King James.

“Ọ̀gbẹ̀ni Miller, gégé bí àwọn tí a ti ru jáde nípasẹ̀ ihinrere yìí ní àwọn orilẹ̀-èdè miiran, ní àkókò rò pé yòò mú iṣẹ̀ àyànfúnni rẹ̀ ṣe nípa kíkọ̀ àti títẹ̀jádẹ̀ sínú àwọn iwé iròyìn gbogbogbò àti nínú àwọn iwé pẹ̀lẹ̀bẹ̀. Ó kókó tẹ̀ àwọn èrò rẹ̀ jáde nínú Vermont Telegraph, iwé iròyìn Baptisti kan, tí a tẹ̀ ní Brandon, Vt. Èyí ṣẹ̀lẹ̀ ní ọ̀dún 1831.” John Loughborough, The Great Second Advent Movement, 120.

Ìṣisẹ̀lẹ̀ àkókò iparí ti àngẹ̀li kẹ̀ta dé ní ọ̀dún 1989, ní iparí ọ̀dún mètádínlógún lé ní ọ̀górùn-ún kan láti isòtẹ̀ ti ọ̀dún 1863. “Ọ̀górùn-ún kan àti méréndínlógbòn” jẹ̀ àmì “àkókò méje.” Àwọn ìṣisẹ̀lẹ̀ méjèjèjì bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú imúṣẹ̀ “àkókò méje.”

Ihin ìṣisẹ̀ àngẹ̀li kẹ̀ta ni a ṣe ní ilàna tó dájú ní ọ̀dún 1996, pẹ̀lú itẹ̀jádẹ̀ àtẹ̀wọ̀dá àwọn àpilẹ̀kọ̀ kan tí a pè ní, The Time of the End, tí a ti tẹ̀ jáde nínú iwé iròyìn kan tí a n pè ní, Our Firm Foundation. Wọn tẹ̀ àwọn àpilẹ̀kọ̀ wònyẹn jáde lẹ̀yìn ọ̀dún egbèrún méjilélógórin [220] lẹ̀yìn Ìkẹ̀de Òminira ní 1776. Ihin àwọn ìṣisẹ̀ méjèjèjì ni a ṣe ní ilàna tó dájú lẹ̀yìn ọ̀dún egbèrún méjilélógórin [220] lẹ̀yìn itàn kan tí ó ní isopọ̀ tààrà pẹ̀lú ihin tí ó dé ní ọ̀pin ọ̀dún egbèrún méjilélógórin [220] nàà.

Nọ̀mbà “ìgbà méjilélógórin” n sojú isopọ̀ (idè) láàárín “àwọn igbà méje” ibínú Ọ̀lórùn sí ijọ̀ba guúsù ti Júdá, tí ó bẹ̀rẹ̀ ní 677 BC, àti ibẹ̀rẹ̀ ọ̀dún egbàá mètálélógbòn ti Dániẹ̀li orí kejọ̀, ẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀rinlá, ní 457 BC. Nọ̀mbà igbà méjilélógórin so àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ méjèjèjì pọ̀, a sì gbé àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ méjèjèjì kalẹ̀ pọ̀ nínú àwọn ẹ̀ṣẹ̀ ipilẹ̀ Adventism, èyí tí í ṣe Dániẹ̀li orí kejọ̀, ẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀tálá àti kẹ̀rinlá.

Nínú àwọn esè wònyí, Kristi fi ara rẹ hàn ní ọ̀nà àsoṭélé gégé bí “mímọ kan náà,” èyí tí ó jẹ itumọ̀ láti inú ọ̀rọ̀ Héberù náà “Palmoni,” tí itumọ̀ rẹ̀ jẹ́ “Olùka Nọmbà Alágbàyanu”.

Oníṣírò-Ìyanu náà ẹ̀ ẹ̀fihàn àwọn iran méjèjì tí wọn dúró fún àwọn ilà àsoṭélé méjì, nínú esè méjèjì gan-an náà, tí Sister White fi mò gégé bí ọ̀pá àárín Adventism. Ibùdó ibèrè náà ni a so pọ̀ mò imúṣọkan àmì ti ọ̀dún igba [200] àti ogún [20] sí àkókò tí wọn ti ẹ̀ ní 1844. Habakkuk orí keji parí pèlú esè ogún, báyii ni Oníṣírò-Ìyanu náà sì fi samisi nọmbà “igba [200] àti ogún [20]” pèlú ọ̀nà isàpèjúwe miiran, nítorí esè náà ń sọ ànìmọ̀ pàtàkì kan di mímọ̀ nípa Ojọ̀ Ètùtù àpèjúwe tòótó tí ó bèrè ní ojọ̀ náà.

Sùgbón Olúwa wà nínú tẹ̀npìlì mímọ̀ rẹ̀: kí gbogbo ayé dákẹ̀ níwájú rẹ̀. Hábákúkù 2:20.

Àwọn àkókò àsoṭélé méjèjì tí ń sojú ọ̀pọ̀ àárín Adventism, tí Aṣiròyanu Oníkànkà fúnra rẹ̀ ẹ̀ ẹ̀fihàn wọn ní tààrà, ni a so pọ̀ pèlú ọ̀dún igba àti ogún méjì, àti pé Jèsù (Aṣiròyanu Oníkànkà), ẹ̀ni tí ó máa ń dá ọ̀pin ohun kan mò pèlú ibèrè ohun kan nígbà gbogbo, fi iye igba àti ogún méjì sàmì ọ̀pin wọn ní October 22, 1844.

Ìṣípò àkókò angeli, gégé bí ó ti rí pèlú isípò angeli kẹta, bèrè ní “àkókò ọ̀pin” kan (1798 àti 1989 lésèsè), níbi tí a ti dá “igba méje” ti Léfitíkù m̀rindínlógbon mò. Àmì ọ̀nà tó tẹ̀lé e nínú àwọn itàn méjèjì ni a fi iparí ọ̀dún igba márùn-ún lé ogún sàmì, èyí pèlú jẹ́ àbùdá àsoṭélé kan ti “igba méje,” nítorí àwọn ibi ibèrè iran méjèjì (chazon àti mareh) dúró fún àkókò ọ̀dún igba márùn-ún lé ogún tí ó so wọn pọ̀.

Ìtẹ̀jádé Bíbèlì King James ní ọ̀dún 1611, imúlẹ̀ ihin-iṣe Miller ní ọ̀nà ọ̀fin gégé bí a ti tẹ̀ é jáde nínú iwé iròyìn Vermont Telegraph, itẹ̀jádé Declaration of Independence, àti itẹ̀jádé The Time of the End nínú iwé iròyìn Our Firm Foundation, jẹ́ gbogbo wọn itẹ̀jádé. Ibèrè àti ọ̀pin àwọn àkókò méjèjì ti ọ̀dúnrun méjilélógún dúró fún itẹ̀jádé gégé bí àmì ọ̀nà itàn. Nọmbà “ọ̀dúnrun méjilélógún” jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ isopọ̀ àsoṭélé, a sì so gbogbo itẹ̀jádé m̀rin náà pọ̀, kí í ẹ̀ nítorí pé wọn jẹ́ itẹ̀jádé nìkan, sùgbón pèlú nítorí ihin náà tí a sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ gégé bí “ipòsì imọ̀” nínú àwọn itàn wọn kọ̀ọkan.

Bíbèlì ní ọ̀dún 1611 dúró gégé bí ibánisòrò ihinrere láti inú àwọn àgbàlá ọ̀run wá sí ọ̀dò aráyé. A gbé iránsẹ̀ Miller kalẹ̀ nínú àyíká àwọn àsoṭélé àkókò, àti pé àwọn àwòrán mímọ̀ méjèjì ti Hábákúkù mú kí ó rọ̀rùn láti mò pé a sàpèjúwe iránsẹ̀ Miller ní àwòrán ojù nípasẹ̀ àwọn ilà itàn. “Vermont” tùmọ̀ sí “òkè aláwọ̀ ewe,” àti gégé bí imísí, “aláwọ̀ ewe” jẹ́ ààmì igbàgbọ̀.

“Àlá yíi fún mi ní irètí. Okùn aláwọ̀ ewé náà dúró gégé bí igbàgbọ̀ ní ojù ọ̀kàn mi, ẹ̀wà àti iròrùn igbèkèlẹ̀ nínú Ọ̀lórùn sì bèrè sí í yọ̀ sí ọ̀kàn mi.” Christian Experience and Teachings, 28.

A sọ ọ̀rọ̀ Miller di mímúlẹ̀ ní ilàna, a sì gbé e kalẹ̀ láti inú ijọ̀ olóòótó, nítorí “òkè” ní àwọn ojọ̀ ikeyin jẹ́ “ijọ̀”.

Yóò sì ṣẹ̀lẹ̀ ní ojọ̀ ikeyin, pé òkè ilé Olúwa ni a ó fi múlẹ̀ lórí orí àwọn òkè, a ó sì gbé e ga ju àwọn àfonífoji lọ; gbogbo orílẹ̀-èdè yóò sì máa ṣànwá sí i. Àwọn ènìyàn púpọ̀ yóò sì lọ, wọn yóò sì wí pé, Ẹ̀ wá, ẹ̀ jẹ́ kí a gòkè lọ sí òkè Olúwa, sí ilé Ọ̀lórùn Jakọbu; ọ̀nà yóò sì kọ̀ wá nípa

ònà rẹ, àwa yòò sì máa rìn nínú ipa-ònà rẹ: nítorí láti Sioni ni òfin yòò ti jáde, àti ọ̀rọ̀ Olúwa láti Jerusalem. Isaiah 2:2, 3.

Ìhìnre idánwò tí a ẹ ní ilàna ti Miller wá láti inú ijo olóòótó, àti itẹ̀jádẹ tí a ń pè ní The Telegraph dúró fún ihìn-iṣẹ kan láti ọ̀run gégẹ́ bí ti Bíbẹ̀lì King James, nítorí ọ̀rọ̀ náà “telegraph,” tí a dá láti inú ọ̀rọ̀ Giriki méjì, jẹ́ ihìn-iṣẹ́ láti ibi jíjìn. Ọ̀rọ̀ àkókó (tele) tùmò sí “jinnà tàbí láti ibi jíjìn,” àti èkejì (grapho), “kọ̀ tàbí ẹ̀kọ̀sílẹ̀.” Ní ipapọ̀, wọn tùmò sí “láti kọ̀ tàbí fi ránsẹ́ ní ibi jíjìn.” Ní ọ̀dún 1611, Ọ̀lórún, nípasẹ̀ ẹ̀sẹ́ Bíbẹ̀lì King James, fi ihìn-iṣẹ́ Rẹ̀ ránsẹ́ láti ọ̀run, àti ní ọ̀pin ọ̀dún igba [200] àti ogún [20], ihìn-iṣẹ́ Miller, gégẹ́ bí a ti kọ̀kọ̀ ẹ́ é ní ilàna ní ọ̀dún 1831 nínú Vermont Telegraph, pèlú fi ihìn-iṣẹ́ Ọ̀lórún ránsẹ́ láti ọ̀run. Ihìn-iṣẹ́ náà ni “ibísí ìmọ̀” tí a sí sílẹ̀ ní “àkókò ọ̀pin” ní ọ̀dún 1798, èyí tí ó sì mú ilàna idánwò igbésẹ́ mẹ́ta jáde fún iran náà. Itàn yẹn jẹ́ àpẹ̀rẹ itàn ti Future for America.

Ìkẹ́de Òmìnira ní ọ̀dún 1776 dúró fún ibèrẹ̀ ẹ̀ranko ayé náà nínú Ìfihàn orí kẹ̀tálá. Ó dúró fún ibèrẹ̀ Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà, àti nípa bẹ̀ ọ̀ ní fi ìdina òmìnira hàn ní ọ̀pin Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà. Ihìnre Future for America (gégẹ́ bí orúkọ náà ti ń tọ́ka sí), ń fi ọ̀pin tí a sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú ibèrẹ̀ hàn pèlú itẹ̀jádẹ́ Ìkẹ́de Òmìnira náà. Lẹ́yìn ọ̀dún igba méjìdínlógún [220], ní ọ̀dún 1996, iṣẹ́-iránṣẹ́ tí ó ti ẹ́ itẹ̀jádẹ́ iwé iròyìn The Time of the End, gba àjo-òfin náà tí a ti pe tẹ̀lẹ̀ ní Future for America. Ní ọ̀dún náà, iwé iròyìn The Time of the End, tí a dá pọ̀ mó àwọn àpilẹ̀kọ̀ tí a ti tẹ̀ jáde nínú itẹ̀jádẹ́ tí a ń pè ní Our Firm Foundation, ni a tẹ̀ jáde.

Orúkọ iṣẹ́ iránṣẹ́ náà, Future for America, ń tọ́ka sí itàn Ìkẹ́de Òmìnira, nítorí pé itẹ̀jádẹ́ yẹn ni ó samisi ibèrẹ̀ Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà, àti pé Jésù máa ń fi ibèrẹ̀ hàn gégẹ́ bí àpẹ̀júwe ọ̀pin nígbà gbogbo. Àkólẹ́ itẹ̀jádẹ́ náà, The Time of the End, ń tọ́ka sí “àkókò ọ̀pin” ní ọ̀dún 1989, sùgbọ̀n pèlú sí ọ̀pin àkókò idánwò nígbà tí Máíkẹ̀lì yòò dide. Ihìnre tí a ẹ ní ọ̀nà ilàna nínú itẹ̀jádẹ́ náà (Daniel mọ̀kànlá, ẹ̀sẹ́ ogójì sí m̀arùndínlááádóta), ni a tú èdidi rẹ̀ sílẹ̀ pèlú iwópalẹ̀ Soviet Union ní ọ̀dún 1989 (àkókò ọ̀pin), àti àwọn ẹ̀sẹ́ tí a tú èdidi wọn sílẹ̀ ń gbé àtòpò itàn kan kalẹ̀ tí ń lọ síwájú láti ọ̀dún 1989 tí tí dé ẹ̀sẹ́ kìn-in-ní orí kejilá, tí ó sì ń fi Máíkẹ̀lì dide hàn, àti ipipade àkókò idánwò èniyàn.

Láti itẹ̀jádẹ́ Ìkẹ́de Òmìnira ní ọ̀dún 1776 tí tí dé itẹ̀jádẹ́ iwé iròyìn The Time of the End, ó jẹ́ ọ̀dún igba ó lé ogún, ibèrẹ̀ àti ọ̀pin sì ń sọ nípa àwọn kókó-ẹ̀kọ̀ àsoṣelẹ̀ kan náà. Itẹ̀jádẹ́ The Time of the End ni a sàkójo pèlú àwọn orí tí a kọ̀kọ̀ ti tẹ̀ jáde gégẹ́ bí àpilẹ̀kọ̀ nínú itẹ̀jádẹ́ Our Firm Foundation, ó sì dúró fún òtítọ̀ àsoṣelẹ̀ pé láidimọ̀ mó àwọn òtítọ̀ ipilẹ̀ ti iṣisẹ́ Millerite (èyí tí í ẹ́ “our firm foundation”), kò ẹ́ ẹ́ láti lóye “ìmúpọ̀ ìmọ̀” náà ní “àkókò ọ̀pin” ní ọ̀dún 1989.

Àmì-ọ̀nà tí a ẹ́ aṣojú rẹ̀ gégẹ́ bí “àkókò ọ̀pin,” àti àmì-ọ̀nà tí ó ń sojú “fifidí iránṣẹ́ náà múlẹ̀ ní ilàna” nínú àwọn itàn àfígbáyé tí ó bá ara wọn mu ti iṣipò àkókó àti ti àngẹ̀lì kẹ́ta, méjèjèjì ní àwọn èròjà àsoṣelẹ̀ tí “àkókò méje” ti Lefitiku ogún mífá. Àmì-ọ̀nà tí ó tẹ̀ lé e nínú àwọn itàn àfígbáyé wònyí ni ifunni ní agbára fún iránṣẹ́ náà gégẹ́ bí a ti samisi rẹ̀ nípasẹ̀ isòkalẹ̀ bóyá ti àngẹ̀lì Ìfihàn m̀ewáá, ní August 11, 1840, tàbí ti àngẹ̀lì Ìfihàn méjọ́lá, ní September 11, 2001. Ìmúṣẹ́ ègbé kejì ti Ìfihàn orí kẹ̀sàn-án mú àngẹ̀lì Ìfihàn m̀ewáá sòkalẹ̀, àti ìmúṣẹ́ ègbé kẹ́ta ti Ìfihàn orí m̀ewáá mú àngẹ̀lì Ìfihàn orí méjọ́lá sòkalẹ̀.

Nínú àwọn ìtàn ìṣẹ̀lẹ̀ tó jọra nàà, òjò àìpẹ̀ bẹ̀rẹ̀ sí í “tà” ní àkókò tí àngẹ̀lì nàà sọkalẹ̀. Ní àkókò nàà ni a ti “fi agbára fún” iránsẹ̀ nàà nípa ìmúlẹ̀ṣẹ̀ṣẹ̀ ìṣẹ̀lẹ̀ tí a ti sọ tẹ̀lẹ̀. Fún àwọn Millerite, ó jẹ̀ ìdádúró ìṣàkóso gíga Ottoman gégé bí ìmúṣẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò ti Islam nípa Ègbé Keji nínú Ìfihàn orí keṣàń-án, eṣẹ̀ keṣẹ̀dógún. Fún ìṣipopada àwọn ọ̀kẹ̀ m̀erínlélógórin [144,000], ó jẹ̀ “ìbínú àwọn orílẹ̀-èdè,” àṣotẹ̀lẹ̀ nípa Islam ti Ègbé Kẹta tí ó wà ní àkókò ipè keje nínú Ìfihàn m̀ewàá, eṣẹ̀ keje, tí a mú ṣe nígbà tí a wó àwọn ilé nílá nílá ti Ilú New York lulẹ̀.

Ọ̀kọ̀ọkan àwọn ààmì ọ̀nà pàtàkì nínú àwọn ìtàn tó n bá ara wọn lọ ní isopọ̀ tààrà pèlú ìṣẹ̀ Oníka Ìyanu nàà, ẹ̀ni tí ó fi àmì ifowósi Rẹ̀ lé ibáṣepọ̀ àwọn ìran méjèjèjì tí wọn ṣàpẹ̀rẹ̀ egbèrún méjì ó lé ọ̀dúnrún ọ̀dún àti egbèrún méjì èdédégbèta ọ̀dún. Àwọn olùṣọ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ tí a gbé dide nígbà ìṣòkalẹ̀ àngẹ̀lì nàà fẹ̀ ipè ikilọ̀ kan tí ó ní iránsẹ̀ sí Laodicea nínú, ẹ̀yí tí, ní ọ̀dún 1856, ní isopọ̀ tààrà pèlú ìṣíṣí imọ̀lẹ̀ tí ó tóbi jù lọ tí “àkókò méje.” Àmì ọ̀nà àwọn tábilì méjì ti Habakkuk, tí àtẹ̀ ìṣàwári àwọn aṣájú-ọ̀nà ọ̀dún 1843 àti 1850 ṣàpẹ̀rẹ̀, ẹ̀yí tí àwọn méjèjèjì fi “àkókò méje” hàn ní ojú àwòrán, dé láàárín ìṣòkalẹ̀ àngẹ̀lì nàà àti “ìdààmú àkókò” nínú ọ̀kọ̀ọkan àwọn ìtàn tó n bá ara wọn lọ.

Ààmì ọ̀nà ti “àkókò ìdádúró” nàà ní isopọ̀ tààrà pèlú àṣotẹ̀lẹ̀ tí ó kùnà ti 1843, ẹ̀yí tí ó jẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ ìmúṣẹ̀ àwọn egbèrún méjì àti ọ̀górún-ún m̀eta ọ̀dún, àti pèlú àwọn egbèrún méjì, ọ̀górún-ún m̀arún-ún àti ogún ọ̀dún nàà pèlú. Ìránsẹ̀ Èkún Ọ̀gànjó Ọ̀ru jẹ̀ ìdánimọ̀ ìmúṣẹ̀ tó sún m̀olẹ̀ ti àwọn àkókò àṣotẹ̀lẹ̀ méjèjèjì wònyí. “Ilẹ̀kùn” ipín ìgbà tí a ti pa ní ààmì ọ̀nà ikeyin nàà n fi ìmúṣẹ̀ àwọn àkókò àṣotẹ̀lẹ̀ méjèjèjì wònyí hàn, ó sì n samisi ibi tí ipè keje, tábí ipè Jubilee, ti bẹ̀rẹ̀ sí í dún. Gbogbo ààmì ọ̀nà nínú ìtàn ọ̀kọ̀ọkan ní isopọ̀ tààrà pèlú “àwọn ìgbà méje,” àti “àwọn ìgbà méje” nàà ni ó dúró gégé bí okùn tí ó so àwọn ìtàn méjèjèjì pọ̀, àti pé àwọn ìtàn méjèjèjì nàà ni wọn dúró fún iránsẹ̀ òjò àìpẹ̀.

A ó bá a lọ nínú ikẹ̀kọ̀ yìi nínú àpilẹ̀kọ̀ tó kàn.

“Fún àwọn tí n kọ̀ṣẹ̀ ní ọ̀rọ̀ nàà, tí wọn sì n ṣàìgboràn,’ Kristi jẹ̀ àpáta ikùṣẹ̀. Sùgbón ‘òkúta tí àwọn akẹ̀lé kọ̀sílẹ̀, ọ̀un nàà ni a fi ṣe orí igun ilé.’ Gégé bí òkúta tí a kọ̀sílẹ̀ nàà, Kristi nínú ìṣẹ̀-iránsẹ̀ Rẹ̀ lórí ilẹ̀ ayé ti ru àika àti ikà. A ‘kẹ̀gàn Rẹ̀, a sì kọ̀ ọ̀ sílẹ̀ láàárín èniyàn; ọ̀kúnrin ìrora, ẹ̀ni tí ó mọ̀ ibànújẹ̀ dáadáa: ... a kẹ̀gàn Rẹ̀, a kò sì kà á sí.’ Isaiah 53:3. Sùgbón àkókò nàà tí sún m̀olẹ̀ nígbà tí a ó fi yin ín lógo. Nípa àjínḡde kúrò nínú òkú, a ó fi hàn pé Ọ̀un ni ‘Omo Ọ̀lórún pèlú agbára.’ Romans 1:4. Ní ìgbà ipadàbọ̀ keji Rẹ̀, a ó fi hàn án gégé bí Olúwa ọ̀run àti ayé. Àwọn tí wọn fẹ̀ kàn án mọ̀ àgbélébùù nísinsin yìi yóò mọ̀ ọ̀lánílá Rẹ̀. Níwájú gbogbo àgbáyé, òkúta tí a kọ̀sílẹ̀ yóò di orí igun ilé.”

“Àti lórí ẹ̀nikẹ̀ni tí ó bá ṣubú le lórí, yóò lọ ọ̀ níyẹ̀fun.” Àwọn èniyàn tí wọn kọ̀ Kristi sílẹ̀ yóò pé kó tó rí ilú wọn àti orílẹ̀-èdè wọn ní iparun. Ọ̀go wọn yóò fọ̀, a ó sì tú u ká bí erupẹ̀ níwájú afẹ̀fẹ̀. Kí sì ni ó pa àwọn Júu run? Àpáta nàà ni, ẹ̀yí tí, bí wọn bá ti kólé lé e lórí, ì bá jẹ̀ ààbò wọn. Ìwà rere Ọ̀lórún tí a kẹ̀gàn ni, ọ̀dodo tí a kọ̀, àánú tí a kà sí ohun tí kò tó ǹkan. Èniyàn gbé ara wọn dide ní itakò sí Ọ̀lórún, gbogbo ohun tí ì bá sì jẹ̀ ìgbàlà wọn ni a yí padà sí iparun wọn. Gbogbo ohun tí Ọ̀lórún yàn fún iyè ni wọn rí i pé ó di ikú fún wọn. Nínú bí àwọn Júu ṣe kàn Kristi mọ̀ àgbélébùù ni iparun Jerúsálẹ̀mù wà lára. Èjẹ̀ tí a ta sí Kalfári ni iwọn tí ó rí wọn sínú iparun fún ayé yìi àti fún ayé tí ǹ bọ̀. Bẹ̀ ẹ̀ni yóò rí ní ọ̀jọ̀ nílá ikeyin, nígbà tí ìdájọ̀ yóò ṣubú lórí àwọn tí ǹ kọ̀ oore-ọ̀fẹ̀ Ọ̀lórún. Nígbà nàà ni Kristi, àpáta ikùṣẹ̀ wọn, yóò farahàn sí

won gégé bí òkè tí n gbèsan. Ògo ojú rẹ̀, èyí tí í ẹ̀se iyè fún àwọn olódodo, yóò jẹ́ iná tí n run fún àwọn èniyàn búburú. Nítorí ifẹ́ tí a kò, oore-òfẹ́ tí a kẹ̀gàn, ẹ̀lẹ̀sẹ̀ ni a ó pa run.

“Nípasè ọ̀pọ̀ àpẹ̀júwe àti ikilò tí a tún-tún ẹ̀, Jèsù fihàn ohun tí yóò jẹ́ àbájáde fún àwọn Júù nínú kíkọ̀ Ọ̀mọ̀ Ọ̀lórún sílẹ̀. Nínú ọ̀rọ̀ wònyí, Ó n bá gbogbo àwọn èniyàn ní gbogbo iran sọ̀rò, àwọn tí wón kò láti gbà Á gégé bí Olùdàrapadà won. Gbogbo ikilò jẹ́ fún won. Tẹ̀npilì tí a ti sọ̀ di àimímó, ọ̀mọ̀ aláìgbọ̀ràn, àwọn agbẹ́ tí kò ẹ̀ ọ̀tító, àwọn akólé tí n fí ẹ̀gàn kó, ní ohun tí ó bá won mu nínú irírí gbogbo ẹ̀lẹ̀sẹ̀. Bí kò bá ronúpiwàdà, idájó tí wón sàpẹ̀rẹ̀ sáájú yóò jẹ́ tiyẹ̀.”
The Desire of Ages, 599, 600.